

Gemmulae Apostolicae adversus omnia melancholie spectra, demonum
incantamenta, errorum pericula, fortunaeq; ludibria longe
longeque efficacissimæ, & quotidianis tentationum
paroxysmis probatissimæ:

Scimus quod diligentibus DEUM, Omnia in
bonum cooperantur Rom. 8. v. 28.

*Exsculatio centuplex; sive paraphrasis centies variata, toti-
dem distichis; nec ad votum tamen satis expressa:*

Ad Virum Reverendum admodum, Spectatissim. Doctissimumq;

Dn. BARTH O=

LOMÆUM JACOBI Cænobij B. Virg. Magd.

Præpositum Amplissimum, Poëtam eximium; & hospi-
tem tūm temporis suum, cum in itinere Magdeburgensi affecta
hæc, confectaq; ferè essent à

PAULO ROBERO D. aulæ Hal. à Concion.

Qui hæc tūm communi horum exulceratissimorum temporum
solatio, tum suo dolori leniendo, quem ex obitu filioli sui unici

PAVLI CHRISTIANI, nati d. 14 Sept. 622, denati 2. Dec. conce-
perat, cuius concioni funebri gnomæ illa Apostoli textui fuit, ita
meditatus est,

August. de curâ pro mortuis gerendâ c. 18. Corpori hu-
mano quicquid impenditur, non est præsidium salutis,
sed humanitatis officium, secundum affectum, quo nemo
unquam carnem suam odio habet.

HALÆ. Saxonum.

Typis exscripsit PETRUS FABER,
Typographus Aulicus.

Paraphrasis Epigrammatica dicti A postolici:

1. Non disperit, Deum qui desperit.

Si quis amore Deum sancto perit incitus cœstro,
Non perit, aut reperit commoda, quando perit.

2. Φυλολογικόν.

Hieron. de 24. mans. 25, Tom. 4. Radicum amaritudi-
nem pomorum suavitas compensabit.

Melleolos fructus radix ut amara malorum
Gignat, ama superos, nec nisi mella metes.

3. Medicum.

Nobilis ex ipsis ut sit medicina venenis,
Sic pius è noxis arma salutis habet.

4. γλυκύπικρον.

Hieron. ibid. mansione quinta. Apud medicos quoq; quæ-
dam antidotus noxios humores temperans ex amaritu-
dine nuncupatur, quæ dulcis ostenditur restituens san-
tatem: sicut econtrario voluptas atq; luxuria amaritudi-
ne terminatur.

Omnis amarities dulcescit amore JEHOVAE,
Omnis ut est mundi verus amor, amor.

5. In Gottes Mahnen sehet sich alles Unglück an/oder vielmehr
alles Glück und lauter Welsfart.

Numen ama, si vis mala cernere semper & hostes,
Si mala vis nunquam cernere, Numen ama.

6. Prora et puppis nostræ salutis.

Si mala quæq; mihi cedunt bene Numen amanti,
Sit mihi prora, Dei, sit mihi puppis, amor.

7. Amor vertit omnia.

Omnia vertit amor, nam si mihi Numinia cordi,
Casus omnigenos in bona vertit amor.

8. In

Scimus quod diligentibus Deum etc.

8. In funere fatus exilium saepe auxilium.

Omnia vertit amor, nam funera fœnora reddit,
Auxilium exilibus numinis addit amor.

9. Post nubila Phœbus.

Clades in laudes, in jubila nubila vertit,
Ut centro, in solo numine fixus amor.

10. Motus circularis perfectissimus.

Omnia mutat amor Domini, quadrata rotundis,
Dextris læva, bonis tristia, damna lucris.

11. Es ist noch nicht erschienen/was wir sein werden 1. Joh 3 v. 2.
Audio, non video bene cedere cuncta fideli,
Sit mihi non surdus, sit mihi cæcus amor.

12. Perijssemus nisi perijssemus.

Anaxagoras, eum possessiones suas desertas videret;
Non essem inquit, salvus ego, nisi istæ perijssent. Gloss.
Ang de civ. dei l. 2. c. 2.

Pessum iret sanctus, nisi pessum sæpius iret,
Ne cadat ergo, cadit, ne pereatq; perit.

13. Polo, non solo.

Multos perdit amor, tu si vis tutus amari,
Tutus amare, solum despice, quære polum.

14. Amor duplex.

August. in Manuali c. 27. Amor mundi allicit, & de-
cipit. Amor peccati polluit & ad mortem conductit. A-
mor Dei mentem illuminat, conscientiam mundat, ani-
mam lætificat. & Deum demonstrat.

A 2

Per-

Paraphrasis Epigrammatica dicti Apostolici:

Perdit amor multos, Domini non perdit amicos,
Quos ipsa Dominus perditione beat.

15. Ihr gedachis böse mit mir zu machen/ Aber Gott gedachis,
gut zu machen 1: Mose 50. v. 20.

Nescit amatores Domini sors perdere tristis,
Nescia, sed quā vult perdere parte, beat.

16. Bonis nunquam male, Malis nunquam bene.

Ut benē nullus habet, felix licet, osor Jesu:
Sic licet infelix, non male cultor habet.

17. Mala ne tu ne male habeant,

Cum mala justus habet, male non habet, omnia presunt,
Immo malus melior, quam bonus, hic genius.

18. Amarantus i. non marcessit.

2. Decerptus nascitur lætius 3 folia aqua macerata re-
viviscunt, Vide Plin. l. 19. c. 8.

Contemtor divūm, quā floret perditur aurā,
Ipsis interitus floret amator aquis.

19. Amor pulcrorum.

Dilige, quod nævo caret omni, dilige Christum,
Nævos in veneres transferet ille tuos.

20. En 78. ogaū lō s̄gāu.

Non semper, vide pulera ap.: Augustin. de fī
de rerum invisibilium c. 2. Tom. 10.

Quem non vidit, amat mea mens, sedūn audijt; aures.
Qui benē semper habet, sunt in amore duces.

21. Ich

Scimus quod diligentibus Deum &c.

21. Ich lasse dich nicht du segnest mich denn I. Mos. 32,
v. 26.

Si mala te laciunt, DOMINO constanter adhaere,
Ex nihilo, eq; malis res creat ille bonas.

22. Meteorologicum,

Acris è vitio fit fulmen & aëra purgat,
Non obsunt, prosunt sic nocitura pijs.

23. Minerale. Ich will dich auszuschletern machen ic.

Non vincunt flammæ, faciunt sed pulcrius aurum,
Aureus est, auri qui vice, Numen amat.

24. Ex morte vita.

Summa Salus Deus est, quæ si quis amore potitur,
Mors illi fuerit vita, ruina salus.

25. Effectus melior suâ causa.

Aug. Ench. ad Laur. c. 27. Melius enim judicavit de
malis bene facere, quam mala nulla esse permettere.

Summa JEHOVA salus, mala non inferret amicis,
Hinc nisi proferri posset amica salus.

26. Alter schöne Meister! Weisb. I 3. v. 4.

Dilige quod pulcrum est, quid Numine pulcrius ipso?
Qui faciet maculas luxq; decusq; tuas.

27. Liebe ist stark wie der Todt. Höhel. 8. v. 6.

Mille mali species quod sunt mihi mille salutes,,
Efficit omnipotens Omnipotentis amor.

28. Persecutores , promotores,

Paraphrasis Epigrammatica dicti Apostolici:

Anselm. de simil. c. 161 Bonus homo de omnibus hominibus bonis & malis utilitatem sibi acquirit.

Quæris ab hoste feras, an amico, plusnè mālorum?
Fers ab utroq; bonum, te modò Numen amet.

29. Bonum quod humiliasti me Ps. 119. v. 71.

Non cedit ut pereat, sed ut acrior inde resurgat,
Quisquis inadspicuum pectore Lumen amat.

30. Numini plusquam nummo.

Urat amor nummi fatuos, me Numinis urit,
Parva salus nummo, Numine sola salus.

31. La ajachel, Job. 13. v. 15.

Vror amore tui, dulcissime semper IESU,
Me licet occidas, uror amore tui.

32. Luth. in Tischr. p. 442.

S. Bernb. hat pflegen zu sagen. Ecce in pace amaritudo mea amarisima, id est, In Friede ist meine Erwirksamkeit am aller größten. Die Kirche sieht nimmer ärger, denn wenn sie Ruhe und Friede hat.

Non male justus habet, Christo duce & auspice Christo;
Sæpe tamen melius, cum male, justus habet.

33. Pius est ab omni parte beatus.

Numen amore sequens, est parte beatus ab omni,
Cum differt, illi fert quoq; Numen opem.

33. Je größer Mörch je näher Gott.

CHRISTE tu is ego, tuq; meis amplexibus hæres,
Cum mala mc tangunt, tc quoq; tango magis.

34. Αγαπέως.

O dulcis IESU te diligo, diligar abs te,

Phil.

Scimus quod diligentibus DEUM. &c.

Philtron erit tua sic virgula, philtrown erit:

35. Color pudoris pulcerrimus.

Demades Την αἰδώτης πάλλας αἰγόπολιν δίξι.

Si me Numen amat, benè cedunt omnia; pulcrum
Quis faciet, cum sim nil nisi culpa? PUDOR.

36. Malum optabile.

Felix illa mali species, & mille figuræ,
Quas, si Numen adest, in bona format amor.

37. Sum major, quam cui possit fortuna nocere.

Quem tibi summe Deus, conjungis amore fideli,
Altior est, quam cui fata nocere potis.

38. Arithmeticum.

Quam sum dives opum! nam tot bona, totq; salutes,
Sunt mihi, quo noxæ: cur ita? Numen amo.

39. Physico æcon.

Non vitiat vites, sed alit, sed perficit æstus,
Ergo, cor, in CHRISTO vivere vite uelis.

40. Balsamum. Plin. l. 12. c. 15.

Tondetur similiter fruticans ac rastris nitescit etc. Inciditur vitro, lapide, ossibus ve cultellis etc. Succo è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, suavitatis eximiae,

Mens ut amica DEO virtutum fundat odores,
Cæde opus est, vitro balsama cæsa fluunt.

41. Rhetoricum.

Non ab In utilibus Rhetor mihi nocte sequelam,
Casus enim sanctis utilis omnis erit.

42. Do-

Paraphrasis Epigrammatica dicti Apostolici:

42. *Donatus practicus.*

*Si quis amatq; docetq; legitq; auditq; JEHOVAM,
Sortis an hunc piceat pænitentia malæ?*

43. *Metaphys.*

*Quæ mala justus habet, bona suæ, Privatio(mirum!)
Est habitus, quâ vi factus? amore Dei.*

44. *Eona non amplius triplicia.*

*Corpora, Sors, Animus tria vulgo castra bonorum,
Quartum addo; Bona sunt nam mala quæq; pijs.*

45. *Affectus non alij grati, alii ingrati.*

*Gaudia spesq; boni motus; metus angor, acerbi,
Adsit amor Domini, nullus acerbus erit.*

46. *Phys.*

*Plin.l. 19. c. 1 Inventum est etiam, quod dignibus non
absumeretur: vivum id vocant, ardentesq; in focis con-
viviorum ex eo vidineq; mappas, sordib; q; exustis splen-
descentes igni magis, quam possunt aquis. Regum inde
funebres tunicae corporis favillam ab reliquo separant
cinere. etc. Æquat pretia excellentium margaritarum.
Vocatur autem à Græcis asbestinum.*

*Ut magis ex ipsis splendent asbestina flammis,
Pulcrior incenso fit pius igne crucis.*

47. *Orus, honor.*

*Non mihi sunt oneri mala, sed ducuntur honori,
Tanta salutifero vis in amore Dei.*

48. *Quæ*

Scimus quod diligentibus Deum. &c.

48. Quæ onerant, ornant.

Curarum hæud onerat me sarcina dura, sed ornat,
Dummodo magnanimo pectore Numen amem.

49. Iulus in navi, quin imò Christus.

Ne te naufragium perdat, sed ducat in ipsum.

Speciūs portum, nauta sit ipse Deus.

50. Compassus, seu sciotericon Christianorum.

Cor ferrum, cynosura Deus, dilectio magnes,
Sic mihi monstrat iter, non nocet, umbra mali.

51. Nostris sunt myrrhati in Domino Luth. in c. 50. Gen. V. Plin.

l. 12. c. 15. 16.

Myrrha solet vitijs, acris licet illa, mederi,

Sic si numen amas quid nisi myrrha, mori?

52. Sub umbra alarum Domini.

Ut colubros abigit mirandâ fraxinus umbrâ,

Te fugit omne malum, si tegat umbra DEI.

Plin. l. 15. c. 13. Tantaq; est vis ut ne matutinas qui-
dem, occidentes rē umbras, quām sunt longissimæ, ser-
pens arboris ejus attingat, adeò ipsam procul fugiat.

Experti prodimus: si fronde ea gyro claudatur ignis
& serpens; in ignem potius, quam in fraxinum fugere
serpentem.

53. Spero invidiam.

Invidiam sperat, furiæq; aciemq; malorum,

Mortis & omne genus, numina quisquis amat.

54. Non putaram.

Facta mea o infecta forent, indictaq; dicta,

Sed feci, dixi; sim pius, omne juvat.

B

55. Salus

Paraphrasis Epigrammatica dicti Apostolici:

55. Salus ex inimicis.

Oderit, ejiciat me mundus, adhaereo CHRISTO,

Ex inimicitiis sic mihi certa salus.

56. Tela non vulnerantia. Aug. l.11, de civ. Dei c. 18.

Neq[ue] enim Deus illum non dico angelorum, sed vel
hominum crearet, quem malum futurum esse præ-
scisset, nisi pariter nosset, quibus eos bonorum usi-
bus commendaret.

Opprimar innumeris ego telis, tela salutes

Innumeras, cordi si mihi Christus, habent.

57. Ferar, an auferar?

Mundus amet, clametvē, ferat feriatvē, perinde est;

Dummodo Numen amet, dummodo Numen amem.

58. Astronomicum.

Ortus ut est aliis occasus, amator JESU,

Sic tibi casus atrox ortus honoris erit.

59. Amor honestus simul utilis.

Ne mala te lādant, te neglige, dilige Christum,

An tamen hoc non est se quoque diligere?

60. παθήματα, μαθήματα.

Ult nōmenta docent bona multa, juvantq[ue] fideles,

Omnia perversis sic documenta nocent.

61. Bernb. serm. 54. in Cant.

Cooperetur mihi in bonam etiam diaboli malum &
lavem manus meas in sanguine peccatoris.

Dæmonis ē lapsu capiunt sua commoda sancti,

Ut sua vipereus pharmaca sanguis alit.

62. Verberibus, si verbis non sufficit.

Oscula sunt potius, quam verbera, verbera JOVÆ,

Qui verbo, qui nos verbere recta docet.

63. O.

Scimus quod diligentibus Deum et c.

63. Omnes Creaturæ serviunt amicis Creatoris.

Quando creator amat, tunc te vel toxica sanant,

Ergo creatorem, mens, ut ameris, ama.

64. *Vulnus, salus.*

Vulnus amoris alo venis, te diligo J E S U,

Per mala cuncta salus hoc mihi vulnus erit.

65. *Aliquid e' nihil.*

Multum est à diris non lædi, in auras ab illis

Ferre lucrum, sanctis præstat utrumque Deus.

66. *Miraculum Amoris maximum.*

Mirus amor semper, mira sed omnia vincit,

Quod Domini è damnis fænora gignit amer.

67. *Peccata ipsa ad bonum diriguntur.*

Dum non crimen erat, lacrymæ PETRE, MAGDALA, ve-

Non aderant, prodest culpa vel ipsa piis. (stræ

Berub. de fall. presentis vita.

Veruntamen solerter attende, quod non ad libitum
famulari, sed cooperari dicit ad bonum. Neq; enim
ad voluntatem serviunt, sed ad utilitatem; non ad
voluptatem, sed ad salutem; non ad votum sed ad
commodum nostrum. Usq; adeò siquidem in hanc
modum omnia nbsis cooperentur in bonum, ut in-
ter hac omnia, etiam ea quæ nibil sunt, numeren-
tur molestia; morbus & ipsa mors etiam, & PEC-
CATVM, quæ quidem constat naturas non esse,
sed naturæ corruptiones. An vero ei peccata ipsa
non cooperentur in bonum, qui ex eis humilior, fer-
ventior, solicitior, timoratior & cauтор invenitur?

B 2

68. Ly-

Paraphrasis Epigrammatica dicti Apostolici:

68. Lydio tyranno beator.

Præstat amare DEUM. quām Cræsi vivere vitam,
Hic quia quot clades, tot bona præstat amor.

69. Est quædam flere voluptas.

Sperne voluptates, tibi sit Deus una voluptas,
Ipsa voluptates sic tibi flagra ferent.

70. Methodus non dispendiosa.

Nosse cupis dulcis compendia dulcia vitæ,
Ipsa tibi prosint ut mala, Numen ama.

71.

Nil optabilius quām, nil optare: quid optet,
Qui sibi Numen habens, omne quod optat, habet?

72. Crimen sine discrimine & discrimen sine crimen.

Dilectoribus DEI omnia cooperantur, id est, simul fi-
unt cuncta in bonum: quia in bonum vertuntur illis
omnia, quæcunq; ipsis accidunt, non solum illa, quæ ap-
petuntur, ut molesta. Usq; adeò prorsus omnia, ut eti-
am si qui eorum deviant, & exorbitant, etiam hoc i-
psum eis proficiat in bonum, quia humiliores redeunt,
atq; doctiores, & robustius atq; cautius post insistunt bo-
nis actibus. Ansh. in c 8 ad Rom.

Crimina sunt sanctis, ideo & discrimina, verūm
Ultraq; virtutum nobile calcar habent..

73. Quæ officiunt, officio sunt.

Flagra, cruces, flammæq; catenatiq; labores,
Officiunt reprobis, offioiosa pijs.

74. Fides, Spes, Caritas.

Lilia de spinis capiet, de vepribus uvas,
Si quis amore DEUM. speq; fideq; colit.

75. Tremor, non perimor.

Non perimit, quæ me premit Ilias ulla malorum, Im-

Scimus quod diligentibus Deum &c.

Immò voluptatum chilias illa pijs.

76. Abyssus abyssum invocat.

Cum te myriades trismyriadesq; dolorum,

Vexant, numen ama, sic dolor ipse juvat.

77. Cheirurgicum.

Vulnera sæpè ferunt ægris nec opina salutem,

Sis pius & quodvis fert tibi vulnus opem.

78. Astronomicum.

Pleraque magna docent Lunæ Solisque labores.

Lumine proficiunt deficiente pij.

79. Auiar. 1. Pet. 1. Hier. in c. 41. Ezech. tom. 5. fol. 250. b.

Mensa thymiamatis nihil ab igne patiatur: sed ut dicam
igne purius fiat. Sicut enim sanctorum opera, de quibus
scribit Apostolus: Vniuscujusq; opus quale sit,
ignis probabit. non pereunt, sed per ignem puriora
monstrantur: ita & altaris ligna quæ de ignis para-
disi sunt, non cremnatur igne vicino, sed puriora
redduntur. Nec mirum hoc de sanctuario & interio-
ribus templi, & altari thymiamatis credere; cum e-
tiam auiar. v ligni genus est, vellini habens simili-
tudinem: quanto plus arserit, tanto mundius inveni-
tur.

Purius, ut perhibent, Amianton ab ignibus ipsis

Redditur, ut melior sanctus ab igne crucis.

80. Aulicopoliticum. Etiam illos, quos servavit, perdidit.

Aula suos perdit quos servat, servat amicos

Quos perdit Dominus, me quoque perdat ita.

81. Sphæricum.

Non nisi per nebulas fortis pia dogmata nigræ

Discimus, ut stellas non nisi nocte vides.

B ;

Psal.

Paraphrasis Epigrammatica dicti A pestolici:

82. Psalm. 1. 6.

Mors preciosa D^oc^e est, non perniciosa piorum,
Sic planctus plausus, sic mala mille salus.

83. Theoria solis.

Sol nisi momento totus non deficit unquam;
Aque suis nullo tempore C^hristus abest.

84. Ἔρως ἐνώποις. Aug. l. 8. De Trinit. c. 10.

Quid esto ergo amor nisi quædam vita duo aliqua co-
pulans vel copulare appetens, amantem scilicet &
quod amatur? Et hoc etiam in externis carnalibus q.
amoribus ita est.

Si quod amas unum fit tecum (Amor unio certè)
Numen ama, in mundo sic Deus alter eris.

85. Cheirurgicum.

Vulnera rectanglis noceant magis orbica, queris?
Si piuses, profund utraque, neutra nocent.

86. Astron.

Lunam ultra, nigra nulla patent, Solisvē labores,
Lunam ultra, Domino quisquis adhærerit, agit.

87. Mechanicum.

Sanctus amor Domini dulces mala vertit in usus,
Igneus unde capit tām grave pondus amor?

88. Excrementa Ornamenta.

Sordibus è vapidis, Deus, ornamenta capillos
Qui facis & numeras, quām bene cuncta facis?

89. August. quæst. sup Gen. sūt l. 1. c. 88 (de Iacobo)

Cum magis etiam breve tempus longum esse soleat
amantibus; dictum est ergo propter laborem ser-
vitutis, quem facilem & levem amor facie-
bat.

Fereca

Scimus quod diligentibus DEUM. &c.

Ferrea vel moles levis est & dulcis amori,
Numen ama, quodvis sic leve fiet onus.

90. *Mel è felle.*

Si bonus es, fuges ex ipsis mella venenis,
Si malus, ex ipso toxica felle bibes.

91. *Ad pictores,*

Ex atris niveos quis conficit arte colores?
In bona vertit amans cum nigra fata Deus.

92. *Sive pluat sive ningat. Asinus compluitur.*

Et tonat & ningit non semper lucidus æther
Militat at pulcrè nix tonitruque pīs.

93. *Botanicum.*

*Sycomorus arbor Iudeæ (media inter ficum, &
morum) non maturescit, nisi scalpatur & ungatur
oleo.*

Non nisi sculpatur fert, ac ungatur olivo,
Fructum Sycomorus; sic sine clade pius.

94. *Exundatio Nili. Vnde Plin. l. 18. c. 18. l. 9. c. 52.*

Nilus ut exundans saturat lætamincem campos,
Sanctis tristitiæ sic mare gignit opes.

95. *Triangulum Amoris, ex illo Augustini: Crede, ama, regna;*
hom. 17.

Felix credit, amat, regnat pius; idque triangulum
Non fors dissolvit, sed magè firmat, atrox.

96. *Quadratus an rotundus. vir bonus? Anhelm. de simil.*

c. 168.

2 MA.

Paraphrasis Epigrammatica dicti Apostolici:

*Quadratus lapis sex aequalia habet latera, in quod
horum cecidit &c. Hujus autem latera hæc sex sunt;
Prosperitas, adversitas, sui libertas, subjectio, in se-
creto esse, & in publico, & in quibus singulis, si à
diabolo impulsetur, stet nec à proposito moveatur.*

Cubus & in quadro positus, quem Numinæ curant,

Vix ergo in puncto fors pila tangit eum.

97. Anima non est ubi animat, sed ubi amat.

Non anima in proprio sed amati corpore vivit,

Jesum qui deamat, nescit is ergo mori.

98. Dum patior, potior. Per angusta ad angusta.

Rebus in angustis Pietas augusta triumphat,

Et potitur, patiens tristia, mille lucris.

*99. Æneas Silv. l. 1. de Alph. Fridericum III. Rom. Imp. dicere
solitum:*

Malle se febri teneri, quam saltationi operam dare.

*Quidam è veteribus: Tripudium seu chorea est cir-
culus, cuius centrum est diabolus, qui in medio cho-
rizantium est, ignem concupiscentiæ inflammans.*

Centrum ubi forte Satan, giros ego nolo choreæ,

Malo febrim; prodest ignis hic, ille nocet.

100. August, de moribus Ecclesiæ Cathol. l. 1. c. 2. 2.

*Nihil est tam durum atq; ferreum, quo d non amoris
igne vincatur &c. Nisi verò amatores auri, amato-
res laudis, amatores fæminarum, amatoribus suis De-
us sinat esse fortiores &c.*

Vincitur igne chalybs, vincuntur ahenea flammis,

Cuncta sibi subigit Numinis, ignis, amor.

F I N. I S.

